

Epinfo

Epidemiológiai Információs Hetilap

[A 2002. évi nosocomialis járványok értékelése](#)

[Fertőző betegségek adatai](#)

Aerobiológiai jelentés

(lásd: www.antsz.hu/oki/oki14.htm)

[Impresszum](#)

HAZAI INFORMÁCIÓ

A 2002. ÉVI NOSOCOMIALIS JÁRVÁNYOK ÉRTÉKELÉSE

A 2002. évben az ÁNTSZ fővárosi és megyei intézetei **112, fekvőbeteg intézményekben lezajlott nosocomialis járványt** jelentettek az OEK Kórházi járványügyi osztályára. A 2002-ben jelentett járványok száma csaknem kétszerese a 2001. évben bejelentett járványok számának (60). A nosocomialis járványokról ilyen nagyszámú bejelentés az utóbbi 10 évben nem történt. A járványok számának ilyen mértékű emelkedése a **jelentési fegyelem javulását**, az egészségügyi hatóság és az ellenőrzöttek/felügyelték közötti kommunikációs barrier lebomlását és nem feltétlenül a kórházak közegészségügyi, higiénés helyzetének romlását jelzi.

A 112 nosocomialis járvány több mint fele (68,8%-a) az ún. **nemspecifikus** (77) kategóriába tartozott, azaz olyan járvány volt, mely a kórházon kívüli egyéb közösségekben is előfordulhatott volna (pl. enteritis, scabies); a nosocomialis járványok 31,2%-a (35) olyan ún. **specifikus járvány** volt (**1. táblázat**), mely kizárólag egészségügyi intézményre jellemző körülmények között alakulhatott csak ki (pl. sebfertőzés, véráramfertőzés). A nemspecifikus járványok általában nem manuális osztályokon (belgyógyászat, rehabilitáció, pszichiátria, ápolási osztály), míg a specifikus nosocomialis járványok intenzív terápiás osztályokon/perinatalis intenzív centrumokban (ITO/PIC), ill. manuális osztályokon zajlottak. A járványok során megbetegedettek száma az előző évinek (1084 fő) több mint a duplájára emelkedett: 2253 fő (1787 - 79% ápolat, és 466 - 21% egészségügyi dolgozó) volt. A megbetegedések zöme (2088 - 92,5%) a nemspecifikus járványok során alakult ki. Az egy nosocomialis járványra jutó megbetegedések és halálozások számát az **2. táblázat** szemlélteti.

1. táblázat

A bejelentett nosocomialis járványok megoszlása a 2002. évben

Járványok		Nem specifikus		Specifikus				Összesen
		Enterális	Egyéb	Pneu- mónia	Seb- fertőzés	Véráram- fertőzés	Egyéb	
Járványok	s z á m a	70	7	1	11	19	4	112
Megbetegedettek *		1921	167	6	40	104	15	2253
Meghaltak		-	-	-	3	9	2	14
Letalitás		%	-	-	-	7,5	8,7	13,3

* ápolat+dolgozó

**Az egy járványra jutó megbetegedések és halálozások száma 2002-ben
(fő/járvány)**

	Nemspecifikus		Specifikus			
	enterális	egyéb	pneumonia	sebfertőzés	véráram- fertőzés	egyéb
Betegek száma	27,4	23,9	6,0	3,6	5,5	3,8
Halálozás	0	0	0	7,5	8,7	13,3

A nemspecifikus nosocomialis járványok megoszlása a 2002. évben a következők szerint alakult: légúti járványról nem érkezett bejelentés; a bejelentett enterális járványok száma 70 volt (ez valamivel több, mint a duplája az előző évben bejelentett (31) enterális járványnak. Az enterális járványok felében (35) a kórokozó ismeretlen maradt. Az ismert aetiológiájú enterális járványok (35) közül mindösszesen 2 volt bakteriális eredetre (**S.Enteritidis**) visszavezethető; 33 járvány kórokozója vírus (**H.calici-norovírus** [30]; rotavírus [3]) volt (**3. táblázat**). Feltételezhető az ismeretlen aetiológiájú enterális járványok virális eredete is, figyelembe véve a kivizsgáláskor kapott negatív bakteriológiai eredményeket, a járványok gyors lefolyását, ill. klinikai tüneteit. A virális enterális járványok terjedése kontakt úton, ill. légúti vaporizáció révén terjedtek, kialakulásukban közös terjesztő tényező (pl. víz, étel) nem játszott szerepet. A kórházi **norovírus járványok kifejezett szezonalitást mutattak a 2002. évben** (szeptember-március). A 30 norovírus járvány során 1131-en betegedtek meg [819 ápolat (72,4%), 312 dolgozó (27,6%)]. A norovírus járványokban a megbetegedési arány az ápolatknál 26,6%-nak, a dolgozók között 15,1%-nak bizonyult. A járványok átlagos időtartama 12 nap volt (4-33 nap). 13 járvány egy intézményen belül több osztályt is érintett. A leggyakrabban érintett osztályok: belgyógyászat, krónikus belgyógyászat, pszichiátria, rehabilitáció és ápolási osztály.

A **7 egyéb nemspecifikus nosocomialis járvány** közül 5 scabies, 2 conjunctivitis (1 enterovírus, 1 adenovírus) járvány volt. A nemspecifikus járványok főként a belgyógyászati, krónikus, rehabilitációs osztályokon fordultak elő, melyeken tartós nővérhiányt is tapasztaltak. A 3 rotavírus járvány gyermekosztályokat érintett.

**A nonspecifikus (enterális) nosocomialis járványok megoszlása
kórokozók szerint a 2002. évben**

Kórokozó	Kórházi osztály	Járványok	Betegek*	Tünetmentes ürítők*
		száma		
H.calicivírus	belgyógyászat, krónikus belgyógyászat, neurológia, pszichiátria, gyermek, rehabilitáció, kardiológia, sebészet, intenzív, traumatológia, tüdő, ortopédia, reumatológia, diabetológia	30	1131	1
Rotavírus	kardiológia, gyermek intenzív, gyermek	3	29	1
S.Enteritidis	belgyógyászat, gerontopszichiátria	2	18	3
Ismeretlen	belgyógyászat, krónikus belgyógyászat, neurológia, pszichiátria, rehabilitáció, kardiológia, sebészet, ortopédia, reumatológia, diabetológia, urológia, gastroenterológia	35	743	
Összesen		70	1921	5

A **35 specifikus nosocomialis járvány** megoszlása: 19 véráramfertőzés; 11 sebfertőzés; 1 pneumonia és 4 egyéb járvány. A 4 egyéb járványból 2 **S.aureus** okozta, fizioterápiás osztályon kialakult bőrfertőzés, egy szemészeti osztályon lezajlott **P.aeruginosa** eredetű endophthalmitis járvány, valamint gyermek onko-haematológiai osztályon lezajlott hepatitis B járvány volt.

A specifikus járványok általában jellemezhetők azzal, hogy kórokozóik többsége multirezisztens kórokozó (pl. ESBL-termelő **K.pneumoniae**, **MRSA**), kórformáik súlyosak (pl. véráramfertőzés) és bár egy-egy specifikus járvány kevesebb számú fertőzéssel jár, de a halálozási arány magasabb ezekben. Az elmúlt év során csak a specifikus nosocomialis járványok jártak halálozással: 14 ápolott halt meg [**MRSA** (10); **ESBL-termelő K.pneumoniae** (2); **hepatitis B** (2)]. A járványok során meghaltak száma az előző évi (4) háromszorosa volt (**4. táblázat**).

**A halálzással járó specifikus nosocomialis járványok kórokozói
a 2002. évben**

Kórokozó	Járvány típusa	Meghaltak száma
MRSA (623), (629)	Véráramfertőzés, sebfertőzés, decubitus	10
ESBL Klebsiella pneumoniae	Véráramfertőzés	2
Hepatitis B	Szisztémás fertőzés	2
Összesen		14

A specifikus járványok közül 21 (62,2%) kórokozója MRSA volt. Az MRSA járványok száma több mint négyszerese az előző évinek (5). A MRSA járványok 57,1%-ában (12 járvány) egynél több kórforma szerepelt (sebfertőzés, véráramfertőzés, bőr- és lágyrészfertőzés). Változott a járványokban szereplő MRSA törzsek fágtípusa; míg a 2001. év során a 629, 630 fágtípusok fordultak elő nagy gyakorisággal, addig 2002-ben a 629 fágtípus mellett a 623 volt domináló. Az MRSA-fertőzések járványos előfordulása során a súlyosabb kórformák kialakulása figyelhető meg. Míg a 2001. év folyamán a bejelentett MRSA járványok közül csak egy volt véráramfertőzés, addig 2002-ben a véráramfertőzés járványok száma 19 volt. A véráramfertőzés járványok mellett 11 sebfertőzés, 1 pneumonia járvány kórokozója volt MRSA. Az MRSA járványok az intenzív, sebészeti, traumatológiai, rehabilitációs osztályokon alakultak ki. Az MRSA járványokban 98 ápolott fertőződött, 88 kolonizálódott, 10 meghalt (a fertőzöttek 10,2%-a). Hat véráramfertőzés járványban a kórokozó ESBL-termelő baktérium [**K.pneumoniae** (5), **Enterobacter cloaceae** (1)] volt. Az ESBL járványok PIC, NIC koraszülött osztályokat érintettek. ESBL-termelő **K.pneumoniae** járványok során két koraszülött ápolott halt meg. További két véráramfertőzés kórokozója **K.pneumoniae** és **Acinetobacter baumannii** volt 2002. január végén hepatitis B járvány kezdődött, amely az év végére sem fejeződött be. Egy gyermek-onkológiai centrumban három tünetes ápolott közül egy meghalt, a tünetmentes hordozók száma 29. A járvány kivizsgálása során a terjesztő tényezőt nem sikerült megállapítani. A járvány kapcsán meghozott és bevezetett számos járványügyi és higiénés intézkedéstől várható a hasonló járvány felszámolása (**5. táblázat**).

**A specifikus nosocomialis járványok megoszlása
kórokozók szerint a 2002. évben**

Kórokozó	Kórházi osztály	Járványok száma
Pneumónia MRSA	ITO	1
Sebfertőzés MRSA	ITO (3), traumatológia sebészet rehabilitáció Krónikus belgyógyászat	4 4 1 1
MRSA, E.coli, P.aeruginosa, Entrococcus faecalis Coagulase negatív Staphylococcus	ITO, traumatológia	1
Véráramfertőzés MRSA ESBL Klebsiella pneumoniae ESBL Enterobacter cloacae Serratia marcescens Klebsiella pneumoniae Acinetobacter baumannii	ITO, sebészet (8), rehabilitáció PIC (2), NIC, koraszülött (2) PIC ITO, sebészet idegyógyászat ITO	9 5 1 2 1 1
Egyéb Staphylococcus aureus Hepatitis B Pseudomonas aeruginosa	fizioterápia haematológia, immunológia szemészet	2 1 1
Járványok száma összesen		35

A 2002. évi nosocomialis járványok kapcsán levonható **következtetések**: az egyéb közösségekben is előforduló, **nemspecifikus enterális kórházi járványok** bejelentett száma minden valószínűség szerint megközelítően tükrözi a hazai valós helyzetet. A virális gastroenteritis járványok megfékezése a kórházakban nagy erőfeszítéseket igényel figyelembe véve a kórokozó terjedését, az izolációs lehetőségeket, valamint a dolgozói létszámproblémákból adódó hiányosságokat és gyakran eredménytelen marad. Erre utal az, hogy az enterális járványok 19%-a egy azon intézmény több kórházi osztályára is kiterjedt. Ennél fogva inkább a járványok megelőzésére kell/kellene a nagyobb hangsúlyt fektetni. A kórházi epidemiológus/higiénikus számára is nagyon fontos a kórház felvevő területe járványügyi adatainak ismerete, hogy az intézmény felkészülhessen a területen előforduló fertőzések kórházi kezelésére ill. a fertőzések továbbterjedésének megelőzésére. Figyelembe véve a virális gastroenteritis járványok szezonálisitását, indokolt volna az **influenzához hasonló**

felkészülési terv (akcióprogram) készítése minden aktív fekvőbeteg intézményben az ilyen jellegű területi fertőzésekkel adódó járványok megelőzésére.

Annak ellenére, hogy a **specifikus kórházi járványokról** szóló bejelentések száma évről évre növekszik, feltételezhetően a bejelentett adatok még nem tükrözik a valóságos viszonyokat. A rendelkezésre álló adatokból megállapítható, hogy a specifikus kórházi járványokat súlyos kórformák, multirezisztens kórokozók, és ezek endémiás előfordulása jellemzi. Ezek a tények mindenképpen felvetik a kritikus területeken a nosocomialis fertőzések monitorozásának (nosocomialis surveillance), az antibiotikumok felhasználási körülményeinek ill. az izolációs lehetőségek felülvizsgálatának szükségességét az aktív fekvőbeteg intézményekben.

A HAZAI JÁRVÁNYÜGYI HELYZET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A **2003. május 5-11.** közötti időszakban csaknem minden fertőző betegségből több esetet jelentettek be, mint az előző, három munkanapból álló héten.

A leggyakoribb **enterális bakteriális fertőző betegségek** járványügyi helyzete kedvezően alakult: a **salmonellosis** és a **dysenteria** előfordulása csupán mintegy a negyede volt az 1997-2001. évek 19. hetét jellemző középértéknek, a **campylobacteriosis** esetek száma a kétharmadát sem érte el az elmúlt év azonos hetében regisztráltak.

A héten négy **gastroenteritis járványról** érkezett jelentés.

Az **enteritis infectiosa** bejelentések száma nem érte el az előző év azonos hetében regisztráltakat, a legtöbb megbetegedés Pest, Csongrád és Veszprém megyében fordult elő.

A nyilvántartásba vett **hepatitis infectiosa** megbetegedések száma 20%-kal volt kevesebb, mint az 1997-2001. évek azonos hetét jellemző medián. Budapesten diagnosztizálták a legtöbb megbetegedést.

A **légúti fertőző betegségek** közül a scarlatina járványügyi helyzete igen kedvező volt, a **varicella** előfordulása nem tért el lényegesen az előző év azonos időszakában regisztrálttól. Egy **pertussis**-gyanút jelentettek, a hétnapos újszülött járványügyi laboratóriumi vizsgálatai megkezdődtek. **Morbillit** és **rubeolát** nem jelentettek, öt **mumpsz** eset került a nyilvántartásba. A héten két **legionellosist** jelentettek, ezzel az év eleje óta regisztrált esetek száma 40-re emelkedett, ami háromszorosa az előző év 1-19. hetében nyilvántartottak.

Az **idegrendszeri fertőző betegségek** csoportjában két **gennyes meningitis** fordult elő, a 85 éves beteg liquorából **E.coli** volt kimutatható, a hat hónapos csecsemő megbetegedésének etiológiája még ismeretlen.

Bejelentett fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Notified cases of communicable diseases in Hungary (+)

19/2003.sz.heti jelentés (weekly report)

(2003.05.05 – 2003.05.11.)

Betegség Disease	a 19. héten (week)			az 1 – 19. héten (week)		
	2003.05.05- 2003.05.11.	2002.05.06- 2002.05.12.	Medián 1997- 2001	2003.	2002.	Medián 1997- 2001
Typhus abdominalis	-	-	-	-	1	-
Paratyphus	-	-	-	-	-	-
Salmonellosis	68	134	305	1345	1511	2973
Dysentheria	3	6	11	44	85	181
Dyspepsia coli	1	4	2	28	27	43
Egyéb E.coli enteritis	1	3	•	29	16	•
Campylobacteriosis	79	123	•	1574	1730	•
Yersiniosis	-	2	•	50	46	•
Enteritis infectiosa	774	846	•	15385	15517	•
Hepatitis infectiosa	17	14	21	305	296	678
AIDS	2	-	-	8	8	10
Poliomyelitis	-	-	-	-	-	-
Acut flaccid paralysis	1	2	•	8	12	•
Diphtheria	-	-	-	-	-	-
Pertussis	1	-	-	6	1	-
Scarlatina	33	59	137	782	1383	2492
Morbilli	-	-	-	3	1	6
Rubeola	-	-	4	28	39	64
Parotitis epidemica	5	2	5	92	65	128
Varicella	1102	1126	•	20403	19972	•
Mononucleosis inf.	35	25	29	546	537	465
Legionellosis	2	-	•	40	13	•
Meningitis purulenta	2	7	•	104	91	•
Meningitis serosa	2	4	1	26	35	39
Encephalitis infectiosa	1	2	1	25	27	25
Creutzfeldt-J.-betegség	-	-	•	3	6	•
Lyme-kór	12	6	•	59	83	•
Listeriosis	-	-	•	2	1	•
Brucellosis	-	-	-	1	-	1
Leptospirosis	2	2	-	8	8	21
Tularemia	-	2	1	13	39	25
Tetanus	-	-	-	-	-	3
Vírusos haemorrh. láz	-	-	•	2	-	•
Malaria*	-	-	-	3	2	4
Toxoplasmosis	2	2	5	73	85	132

(+) előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

(*) importált esetek (imported cases)

(•) nincs adat (no data available)

A statisztika készítés ideje: 2003.05.13

Bejelentett fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Notified cases of communicable diseases in Hungary (+)

19/2003.sz.heti jelentés (weekly report)

(2003.05.05 – 2003.05.11.)

Terület Territory	Salmonel- losis	Dysentheria	Campylo- bacteriosis	Enteritis infectiosa	Hepatitis infectiosa	Scarlatina	Varicella	Mononucl. infectiosa	Meningitis purulenta	Lyme-kór
Budapest	14	1	19	69	5	5	186	6	-	1
Baranya	1	1	4	8	-	4	36	-	-	-
Bács-Kiskun	11	1	2	41	-	-	68	3	-	-
Békés	-	-	4	56	1	-	32	1	-	-
Borsod-Abaúj-Zemplén	-	-	1	32	3	1	58	1	-	-
Csongrád	1	-	1	77	1	1	30	1	-	-
Fejér	3	-	2	57	-	-	38	3	-	-
Győr-Moson-Sopron	5	-	8	24	1	2	85	1	-	-
Hajdú-Bihar	4	-	3	12	-	-	21	-	-	1
Heves	1	-	2	31	-	-	38	1	1	1
Jász-Nagykun-Szolnok	2	-	5	66	1	-	78	1	-	-
Komárom-Esztergom	1	-	5	16	-	1	52	2	-	-
Nógrád	5	-	1	34	-	1	35	1	-	1
Pest	5	-	7	93	2	5	120	2	1	2
Somogy	4	-	4	30	-	4	28	3	-	2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5	-	5	5	1	1	40	6	-	-
Tolna	-	-	-	14	1	-	17	-	-	-
Vas	4	-	4	16	1	7	20	1	-	1
Veszprém	1	-	1	70	-	1	105	1	-	2
Zala	1	-	1	23	-	-	15	1	-	1
Összesen (total)	68	3	79	774	17	33	1102	35	2	12
Előző hét (previous week)	40	2	40	439	8	17	721	22	7	2

(+) előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

A statisztika készítés ideje: 2003.05.13

A „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ (OEK) kiadványa.

A kiadványban szereplő közlemények szakmai egyeztetést követően jelennek meg, ennek megfelelően az országos jellegű összeállítások, illetve a szerkesztőségi megjegyzésben foglaltak az Országos Epidemiológiai Központ és az országos tisztifőorvos szakmai véleményét és javasolt gyakorlatát tartalmazzák.

A kiadványt a „Johan Béla” Országos Közegészségügyi Intézet és a Centers for Disease Control and Prevention (CDC) a Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat által biztosított együttműködés révén fejlesztették ki.

Az Epinfo minden héten pénteken kerül postázásra és az Internetre.

Internet cím: www.antsz.hu/oe

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételekkel, közlési szándékkal szíveskedjék az Epinfo főszerkesztőjéhez fordulni:

„Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ
1966 Budapest, Pf. 64. Telefon: 476-1153, 476-1194
Telefax: 476-1223
E-mail: epiujsg.oe@antsz.hu

A heti kiadványban szereplő anyagok szabadon másolhatók és felhasználhatók, azonban a kiadvány forrásként való használatánál hivatkozni kell az alábbi módon: Országos Epidemiológiai Központ. A közlemény címe. Epinfo a megjelenés éve; a kiadvány száma:oldalszám. (Pl.: Országos Epidemiológiai Központ. 10 éves az Epinfo. Epinfo 2003;1:1-3.)

Országos tisztifőorvos:
Prof. dr. Ungváry György

Epinfo szerkesztősége

Alapító főszerkesztő: dr. Straub Ilona
Főszerkesztő: dr. Melles Márta
Főszerkesztő helyettes: dr. Csohán Ágnes
Olvasó szerkesztő: dr. Krisztalovics Katalin

Szerkesztők:

Boros Julianna
dr. Böröcz Karolina
Lendvai Gyuláné

Technikai szerkesztő:

Kissné Sponga Zsuzsanna

Nyomda vezetője:

Vizinger Ferenc

ISSN 1419-757X